

AMERIŠKA KOSMULJEVA PEPELOVKA (*Podosphaera mors-uvae* (Schweinitz) Braun & Takamatsu) IN EVROPSKA KOSMULJEVA PEPELOVKA (*Microsphaera grossulariae* (Wallroth) Léveillé)

Obe pepelovki okužujeta tako kosmuljo kot ribez, vendar je ameriška kosmuljeva pepelovka mnogo bolj nevarna. Ameriška pepelovka, kot že ime pove, ni avtohtona temveč se je iz Amerike širila po Evropi od začetka 20. stoletja dalje.

Glede obeh pepelovk veljajo omejitve za razmnoževalni material in sadike sadnih rastlin in sta uvrščeni na seznam nadzorovanih nekarantenskih škodljivih organizmov (NNŠO, Izvedbena uredba Komisije EU 2019/2072, priloga IV). Predpisani ukrepi za doseganje določene tolerance so na spletni strani UVHVVR, na storitvi »Prijava na preverjanje znanja s področja zdravja rastlin«. (<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/uprava-za-varno-hrano-veterinarstvo-in-varstvo-rastlin/storitve-uprave-za-varno-hrano-veterinarstvo-in-varstvo-rastlin/>)

Preglednica: Seznam NNŠO in zadevnih gostiteljskih rastlin

Nadzorovani nekarantenski škodljivi organizem - NNŠO	Rastline za saditev	Skupina rastlin	Botanično ime (rod ali vrsta/-e)
<i>Podosphaera mors-uvae</i> (Schweinitz) Braun & Takamatsu	Rastline za saditev	Razmnoževalni material in sadike sadnih rastlin	<i>Ribes</i> L.
<i>Microsphaera grossulariae</i> (Wallroth) Léveillé	Rastline za saditev	Razmnoževalni material in sadike sadnih rastlin	<i>Ribes</i> L.

Bolezenska znamenja in opis povzročitelja

Ameriška kosmuljeva pepelovka se pojavlja od zgodnjega poletja na kosmuljah in črnem ribezu. Podobno, kot druge pepelovke sprva naredi na listih vršičkov goste, sivo bele plesnive zaplate, ki pa pozneje spremenijo barvo v rjavo. Mladi poganki se po okužbi zvijajo, rastejo bolj počasi in se tudi sušijo. Pri močno okuženih grmih se zmanjša rodnost, večja je tudi občutljivost poganjkov za pozebo. Pepelovka prekrije tudi plodove kosmulj, ki so videti rjavi. Pri črnem ribezu so jagode redko vidno okužene.

Evropska kosmuljeva pepelovka se razlikuje od ameriške po tem, da se bolezen pojavi bolj pozno v rastni dobi, pepelasta prevleka na zgornji strani listov kosmulje ni gosta, temveč bolj rahla in ne porjavi. Plodovi pri kosmulji niso okuženi ali zelo redko. Le izjemoma okuži ribez. Povzroča malo škode, izrazitih deformacij poganjkov ni. Pri močnejših okužbah listje kosmulje jeseni prej odpade.

Slika 1: Ameriška kosmuljeva pepelovka na črnem ribezu (foto arhiv KIS)

Razvoj in širjenje bolezni

Ameriška kosmuljeva pepelovka: Na miceliju lahko nastajajo vso rastno dobo nespolni trosi, ki se širijo z zračnimi tokovi in kapljami vode ob dežju. Za širjenje in razvoj glive sicer ni potrebno, da so listi omočeni in zadostuje že visoka zračna vlaga, zato se lahko širi tudi v obdobjih brez padavin. Pozneje poleti in jeseni nastanejo spolna trosišča, ki skupaj z listi odpadejo in so v naslednji rastni dobi vir za nove okužbe. Pri kosmulji je pomembno tudi ohranjanje micelija v brstih in okuženih poganjkih in spomladi se micelij širi neposredno v novo zrasla tkiva, medtem ko za ribez to ni značilno. Bolezen se prenaša na večje razdalje z okuženimi potaknjenci in rastlinami, saj micelij pri kosmulji v času mirovanja rastlin ne propade. Skupaj z rastlinami za sajenje se lahko prenašajo tudi spolni trosi. Na rastišču se rastline lahko okužijo z nespolnimi ali spolnimi trosi (odpadlo listje), če je v bližini nasad z okuženimi rastlinami.

Evropska kosmuljeva pepelovka se poleti širi z nespolnimi trosi, jeseni pa nastanejo spolna trosišča, ki na tleh ali na odpadlih listih počakajo do pomladi, ko so vir za nove okužbe. Ni znano, da bi evropska pepelovka prezimovala v poganjkih.

Varstvo

Ukrepi za varstvo rastlin so v nasadih večinoma potrebni le za ameriško kosmuljevo pepelovko. Poleg izbora odporne sorte, je za obvladovanje bolezni pomembna rez, s katero dosežemo večjo zračnost grmov. Prve spomladanske okužbe zmanjšamo z izrezovanjem oziroma krajšanjem plesnivih poganjkov že med rastjo, takoj ko jih opazimo in pri zimski rezi z odstranjevanjem deformiranih poganjkov. Širjenje bolezni, predvsem pri ribezu, omejimo tudi z odstranjevanjem odpadlega listja. Na razmnoževalnem materialu in sadikah ne sme biti vidnih znamenj bolezni zato s fungicidi škropimo ob pojavu prvih simptomov, preden se bolezen razširi.

Besedilo: Metka Žerjav

Datum nastanka besedila: oktober, 2020

Uporabljeni viri:

Smith I.M., Dunez J., Phillips D.H., Lelliot R.A., Archer S.A (ur). 1991. European Handbook of Plant Diseases, Blackwell Scientific Publications, Oxford, 583 str.

Maček J. 1986. Posebna fitopatologija. Patologija sadnega drevja in vinske trte. Univerza v Ljubljani, Ljubljana, 276 str.

Royal Horticultural Society. Gooseberry mildew. <https://www.rhs.org.uk/advice/profile?pid=739>, oktober 2020